Verslag van de raadsexpertsessie
Raamprostitutie op de Wallen en in het Singelgebied.
Gehouden op 19 november 2019 van 19.00 tot 23.00 uur.
In de Commissiezaal van het stadhuis.

Aanwezig:
[redacted]), voorzitter
Mevrouw Ten Bruggekate, voorzitter stadsdeel Centrum

Notulist [redacted] (Notuleerservice Nederland)

Deel 1: directbetrokkenen

1. Welkom door de voorzitter
De **VOORZITTER** opent de vergadering om 19.00 uur en heet alle aanwezigen welkom. Zij zet de gang van zaken van vanavond uiteen, hetgeen gedeeltelijk in het Engels gebeurt, omdat sommigen van de aanwezigen het Nederlands niet machtig zijn. Het woord is allereerst aan de sekswerkers.

2. Sekswerkers

[redacted] Proud (landelijk opererende belangenvereniging)
Proud
Red Light United /Proud
Red Light United / Proud
Raamsekswerker Wallen
Raamsekswerker Wallen
Raamsekswerker Singelgebied

De eerste spreekster is [redacted], die haar verklaring in het Engels aflegt: She refers to the problems she and her colleagues have with the mayor and the ongoing debate. The sexworkers don't understand that they are being threatened in their existence in this neighbourhood, although it has been repeatedly stated that they are not the problem. They don't want to move. One of the problems the mayor wants to solve is that of human trafficking. Although she does not want to deny that this problem exists, she emphasizes that it is not the main issue.

She herself is a victim of human trafficking. This problem makes sexworkers less visible. Moving them to a different location and putting them up in a hotel where they will be less visible from the street by the public, is not going to help solving the problem of human trafficking. In fact, it will make it even more difficult.

Keep sexworkers as visible as possible, because being in plain sight is one of the best things to do if you want to fight this crime! But why fighting human trafficking if one could prevent much of it from happening in the first place? The problem of human trafficking in the Red Light District could be prevented if the victims were helped in becoming a sexworker. The common misconception is that trafficking victims do not have to do sexwork. In fact, many do want to do this work, but the lag of help from the government makes them vulnerable for exploitation.

The other issue is the business in the Red Light District. The problem is that the area has become too crowded, because so many windows were closed down. So, more windows would reverse dangerous effects. And for those worrying that more windows would attract more tourists, one thing they know is that it will not attract too many tourists.

She doubts if the proposed scenarios of the mayor are going to work. Even scenario 4, adding more windows, could last a long time. More windows are needed, but more is needed than just that!

The real problems need to be tackled, but the city has already established in windows. The goal is reducing crowds, but one should wonder what the cause of these crowds is in the first place. That is why they have designed their own scenario, which did not only achieve the goals the mayor wanted, but even had some positive side-effects. They will send this scenario to City Council and they hope the Council will seriously consider this if they really want to achieve all their goals.

They want to fight human trafficking so that girls no longer end up in the same situation like she did. They want to improve the situation for sexworkers, who are often stigmatized, which is exactly why sexworkers are vulnerable for human trafficking. They also want to make the area a better place for those who live there. But this is not possible if this policy is maintained without listening to the other side of the story.

De volgende spreker is [redacted] van PROUD, een landelijke organisatie, die om die reden een minder specifiek beeld heeft van de situatie op de Wallen. Desalniettemin zijn zij bekend met de wallen en zijn zij er gevestigd. Zij heeft met de verkenner gesproken en het daaruit resulterende rapport, dat aan deze avond vooraf ging, is uitstekend. Zij hoopt dat de raad dit werk ter harte zal nemen.

[redacted] voorziet de verbetering van de positie van sekswerkers met het verbreden van de mogelijkheden van de relaxbranche. Dat betekent 'geen ramen sluiten' en de mogelijkheid om meer ramen en andere vormen van prostitutie in de stad toe te staan, zoals een hotel. Verder moet het verbod tot het fotograferen van sekswerkers worden opgenomen in de APV. De discussie rond thuiswerkers bestaat nauwelijks, hetgeen zich meer gaat voordoen als meer werkplekken gesloten worden. Als de gemeente er niet voor kiest om hier een beleid voor op te stellen, zal het wel goed zijn om de vergunningseisen of het ontbreken hiervan voor zelfstandigen te verduidelijken.

Bij het gesprek met de ombudsman was ook een medewerker van de gemeente aanwezig, die over vergunningen gaat voor ondernemers in deze branche. Het ging om de eisen voor zelfstandigen, die er voor kiezen niet bij een exploitant te huren.

Zij vermeldt ook graag de verbeteringen die zij ziet. Zo is er onder raadsleden een groot realiteitsbesef. Wat in de 1012-periode nog makkelijk aan de kant werd geschoven, is nu het besef gegroeid dat het sluiten van werkplekken zonder tijdige alternatieven te bieden zeer schadelijk is voor de betrokkenen en natuurlijk niets uithaalt voor mensenhandel. Betrokkenen zijn nu gesprekspartner. Daar waar voorheen een rapporteur Mensenhandel nog in staat werd geacht een oordeel te kunnen vellen over een bedrijf in collectief beheer door sekswerkers, doet het haar goed dat nu de keuze is gemaakt voor een onafhankelijk onderzoeker, die open staat voor de eigen instelling, kennis en werkwijze. Verbetering kan, en dat doen we samen, dat blijkt!

De **VOORZITTER** sluit hiermee deze presentaties en wijst er tevens op dat er niet alleen dames aanwezig zijn van PROUD en Red Light United, maar ook nog andere dames.

Vragen vanuit de raad.

Mr. **BOOMSMA** refers to the different scenarios that were mentioned and wonders what exactly was referred to.

[redacted] explains that those were the scenarios designed by the sexworkers. They have 8 referring points 90% of which is already finished. They will send them to everybody for their information. Different types of sexworkers are dealt with. It is explained what it is they want: more locations for sexworkers. A difference is made between various types of sexwork. They don't want to deal with escort work.

[redacted] wijst op het bestaan van verschillende vormen van sekswerk en andere vormen van bedrijfsvoering dan alleen prostitutie.

[redacted] explains that she worked in many places all over the world. None of them are as safe as the Red Light District! Here, nobody can control them, like the police. They don't need something like a bodyguard. The sexworkers need to be able to see their clients, before they choose for them.

[redacted] benadrukt dat het hotel niet moet worden gezien als een alternatief voor ramen, maar als een mogelijkheid voor sekswerkers die daar gebruik van willen maken. Te denken valt aan een thuiswerker, die op zoek is naar een werkruimte.

Mr. **BOUTKAN** wants to know why an hotel cannot be considered a good substitution for windows. Is that because of safety or security?

[redacted] emphasizes that the sexworkers know what is good for them and what not. Safety or security are important, everything is important. She worked in Germany, where she could not get a permit. There she worked in a kind of 'plekkenhotel', which was not a safe place to work in, because there was no control of the (groups of) people that entered the building. When she entered the Wallen she was amazed about the safety. Here she feels free to call for a policeman to help here in case of troubles, because nobody is able to limit her freedom. What happens in the streets is not because of the windows. The sexworkers are still there! Therefore, they like it here.

[redacted] denkt dat het belangrijk is te benoemen dat iedere sekswerker haar eigen positie heeft. Niet iedere sekswerker wil in een club werken als zij gewend is achter de ramen te werken. Werkers van een tippelzone willen niet achter een raam, thuis of in een club werken. Zij denkt dat zo'n urenhotel een mogelijkheid biedt voor mensen die graag thuis zouden willen werken als zelfstandige zonder het gevaar te lopen uitgebuit te worden door mensen die een plek verhuren tegen een hoge prijs. Daarom denkt zij dat er ook een urenhotel komt.

Mr. **CEDER** would like to have more information about what was mentioned about the limitations for sexworkers wo want to work independently and why that is not possible.

[redacted] explains that workers in a window are independent workers. They don't need to have a license themselves, because she is not the business manager of the brothel. It is about the independent worker who wants to work from home, so, an independent person escorting or inviting someone into their house. The requirements about this kind of work are not very clear. It is often impossible for an independent worker, who wants to do escorting on her own, to apply for a license. City Hall requires an applicant for such a license to be in accordance with city planning, which in many cases does not allow an independent sexworker to turn her house into a business, a brothel, although it is just a sexworker living there. Other discouraging measures are demanding very high charges for a license, or limiting the number of licenses that will be granted for a certain area. Furthermore, it is not clear who qualifies for such a license and who does not.

[redacted] verklaart een zelfstandig ondernemer te zijn. Zij huurt een kamer bij een exploitant. Zij kan daar komen of gaan wanneer zij wil. Zij heeft dus veel vrijheid, maar zij heeft die exploitant dus wel nodig voor de ruimte. Zelfstandig een pand kopen in Amsterdam ziet zij niet zo maar gebeuren.

Mr. **WIJNANDS** understands that some sexworkers are quite happy with the status quo of the Red Light District. He invites them to elaborate more on what they would like to change in this area concerning the safety of their work. What is it they would like to be changed in those busy streets and the troubles because of this condition.

[redacted] denies that there are too many people in the streets. The troubles related to the streets packed with tourists is not because of the windows. It is more because of alcohol and drugs

abuse. Tourists mainly take pictures and are having a good time. She can say that she is happy and that her life is okay.

Mr. **CEDER** refers to an investigation that found that 3% of the women said to experience forms of violence in the past year. How does that relate to the sexworkers that now declare that everything is okay no?

[redacted] **–** asked by the chairman to give a short answer – emphasizes that safety of the sexworkers is also guaranteed by the fact that the sexworkers can always find each other.

[redacted] weet dat het rapport van Brown inderdaad gebaseerd is op stigma en geweld. Brown verstaat onder 'geweld' niet alleen fysiek geweld, maar ook dingen als uitschelden, vernederen, het niet kunnen openen van een bankrekening. Dit zijn allemaal zaken waar sekswerkers mee te maken hebben.

De **VOORZITTER** dankt de dames hartelijk voor hun bijdrage. Thank you very much for your contribution. Zij sluit hiermee dit deel af.

3. Andere ondernemers

[redacted] Voorzitter Ondernemers Vereniging Oudezijds Achterburgwal (OVOA)
Voorzitter Vereniging Amsterdam City
Straatmanager Warmoesstraat
Straatmanager van Dam tot Stopera en Zeedijk

De eerste inspreker is de heer [redacted] die dankt voor de gelegenheid om de visie vanuit de ondernemers te geven op de scenario's Raamprostitutie Wallen/Singelgebied. Hij stelt de aanwezige ondernemers voor. Hij beperkt zich tot het wallengebied. Hij laat een exemplaar van zijn bijdrage achter voor alle aanwezigen. Kortheidshalve wordt naar deze tekst verwezen.

Vragen vanuit de raad.

De heer **BOOMSMA** vraagt de heer [redacted] naar zijn idee hoe 'handhaving' heeft bij kunnen dragen aan een betere situatie.

De heer [redacted] is van mening dat een van de dingen die beter kunnen worden uitgenut is de bewegwijzering van en naar het gebied. Hij heeft begrepen dat daartoe reeds initiatieven zijn genomen, die op korte termijn zullen worden gerealiseerd.

De heer **WIJNANDS** hoorde de heer [redacted] zeggen dat het niet drukker is geworden in het gebied, maar dat de omzet wel is gestegen. Maar elf jaar geleden werden er geen stegen afgesloten en was er geen behoefte aan drankbeleid. Hij hoort graag van de heer Van Dijk hoe hij duidt dat het niet drukker is geworden.

De heer [redacted] wijst erop dat het St. Annakwartier geen onderdeel meer uitmaakt van het rondje dat de bezoeker loopt. Verder wordt er op dit moment gewerkt aan de kademuur, waardoor het rondje nog eens wordt verkleind. Het gaat dus om hetzelfde aantal mensen in een kleiner gebied.

De vragen van de heer **BOUTKAN** hebben ook te maken met de doorgeslagen vercommercialisering van het wallengebied. De burgemeester heeft benadrukt dat wij ons daartegen moeten weren en daar vraagtekens bij moeten plaatsen. Bovendien is het belang van de ondernemers niet altijd dat van de sekswerkers. Hij hoort graag hoe de ondernemers aankijken tegen die vercommercialisering.

Mevrouw [redacted] meldt dat haar ondernemersvereniging het gebied rondom het Red Light District heen bestrijkt. Daardoor zijn hun problemen iets anders. Het gebied kent ook geen prostitutie. Het MKB heeft inderdaad te lijden onder de vercommercialisering van het hele gebied. De belangen van het kleinere MKB lopen niet gelijk op met de grote commerciële organisaties. Zij verliezen nog steeds winkels aan alles wat met eten te maken heeft. Dat is een tendens die blijft voortgaan. Ondernemers blijven zoeken naar wat bij het hele gebied past. Zij denkt dat dat niets met sekswerkers te maken heeft, maar wel met de druk van het gebied. Er komen steeds meer mensen en die zoeken bepaalde invullingen. Vanuit de BIZ wordt met alle middelen geprobeerd om die diversiteit aan winkels in stand te houden, maar de vraag is toch een andere. Dat is het grote probleem. De kleine winkeltjes worden er door deze ontwikkeling niet echt beter van, maar ze kunnen ook niet zonder het commerciële van de binnenstad.

De heer **CEDER** vraagt de positieve of negatieve gevolgen te schetsen van het verminderen van het aantal ramen.

De heer [redacted] denkt dat als het gaat om een uitbreiding van de ramen in het St. Annekwartier, het (?)daarmee groter wordt en weer de omvang krijgt van voor het project 1012, waarmee de druk op het gebied wordt verspreid. De gevolgen van het sluiten van nog meer ramen zegt hij niet te durven omschrijven.

De heer **CEDER** vraagt hem toch een poging te wagen, gezien de belangrijke beslissing die de gemeenteraad moet gaan nemen.

De heer [redacted] zegt het gebied te omschrijven als een uniek samenstel van functies. Het is het oudste gebied van de stad. De raamprostitutie en het entertainment zijn zaken die dat verder compleet maken. Hij denkt dat wanneer één van die functies daaruit verdwijnt, dat direct gevolgen zal hebben voor de andere functies. Hij durft niet te zeggen in welke mate dat het geval zal zijn.

De heer **CEDER** wil weten of dat negatievere gevolgen zal hebben.

De heer [redacted] denkt dat dat inderdaad het geval zal zijn als hij vanuit het standpunt van de ondernemers denkt. Hij denkt dat dan het aantal bezoekers zal dalen en dus ook de inkomsten.

Mevrouw [redacted] wijst erop dat het natuurlijk wel zo is dat kleine MKB'ers het toerisme nodig hebben. De ondernemers spelen in op de vraag die er is. Zij denkt dat als die ondernemers gevraagd wordt of zij denken het hoofd boven water te kunnen houden wanneer het toerisme wegvalt, zij met 'nee' antwoorden. Daarom is het toerisme van het Red Light District, ondanks de mooie panden, een soort cocktail van alles wat spannend is: drank, drugs, seks. Dat is een formule die werkt! Alleen, tegenwoordig is er wel sprake van heel veel overlast. Zij denkt dat als het beter georganiseerd werd, dat geen punt hoeft te zijn, want volgens haar werken evenementenparken ook zo. Het is nu die overlast die zorgt voor onrust bij mensen. Zij denkt wel dat heel streng moet worden opgetreden tegen de overlast, waarbij het drank- en drugsprobleem worden aangesproken.

In de hele binnenstad zie je mooie borden waarmee er gewezen wordt op wat er allemaal niet mag. Een jaar geleden heeft zij al gezegd één bord neer te zetten: no drugs! Nu wordt er heel erg ingezet op het drankgebruik, maar de overlast op straat wordt ook door drugsgebruikers veroorzaakt. Het probleem ligt niet zo zeer bij de sekswerkers, maar bij het uitgelaten gedrag.

Mevrouw **ROOSMA** komt terug op de opmerking van de heer [redacted] die zei dat er meer nieuwe bewoners gekomen zijn in het gebied dan voorheen. Het bevreemdt haar dan toch dat het zo lastig is om de kleine MKB'ers in stand te houden, die een wat bredere functie-aanbod hebben voor de bewoners. Is dat dan omdat ze meer kunnen verdienen aan het commerciële? Is daarover ook

contact met de bewoners in het gebied om te kijken of dat aanbod in het gebied overeind kan blijven?

De heer [redacted] wijst erop dat hij van de Oudezijds Achterburgwal is. Dat is een klein gebiedje binnen het wallengebied. Die functies komen in dat gebiedje minder voor. Zij zijn wel in gesprek met nieuwe bewoners, met name jonge bewoners, over zaken betreffende overlast. Die jonge bewoners zeggen bewust voor dit gebied te kiezen en te weten dat daar bepaalde aspecten aan vastkleven.

Mevrouw [redacted] hoort de heer [redacted] zeggen dat zij de toeristen en dus de drukte nodig hebben om de MKB'er en de ondernemers te kunnen laten bestaan. Is er echter ergens een evenwicht? Van die extreme drukte die er op bepaalde dagen/avonden is kan zij zich voorstellen dat dat ook leidt tot minder bezoek voor de winkeliers en de ondernemers.

De heer [redacted] geeft aan dat die druk gemeten is op het kleine stukje gracht waar hij het over had. De drukste momenten zijn op de vrijdag- en zaterdagavond tussen 11 en 12 uur en dat dan ook nog op één bepaald punt (ter hoogte van de Oudekennissteeg). Daar wordt op dit moment al opgetreden door mensen te geleiden naar een andere steeg om het gebied in te komen. Dus de drukte wordt al wat gespreid. Rond die tijd zijn de winkels al dicht. Die sluiten om 22.00 uur.

De **VOORZITTER** dankt de dames en heren ondernemers voor hun bijdragen en hun komst.

4. Bewoners

[redacted]
Buurtbewoner sinds 1995
Buurtbewoner sinds 1983
Buurtbewoner sinds 1991
Buurtbewoners sinds 1978
Buurtbewoner tussen Casa Rosso en Peepshow op Oudezijds Achterburgwal
Bewoner Oudezijds Achterburgwal
Buurtbewoner Oudezijds Voorburgwal

Inspreekster is mevrouw [redacted]. Zij vertegenwoordigt de betrokken bewoners van het gebied. Zij zetten zich in voor de oude binnenstad van Amsterdam. Het toerisme op de Amsterdamse wallen is de afgelopen jaren enorm toegenomen. Vroeger betrof het voornamelijk de klanten van de dames, maar tegenwoordig is er sprake van een enorme massa toeristen, die zich langst de prostitutieramen voortbeweegt/wringt. Voor hen is een bezoek aan Amsterdam niet volledig zonder een bezoek te hebben gebracht aan de Rose buurt. De meesten van die toeristen zijn mensen zoals u en ik. Ze komen, kijken en gaan weer weg. Ze zijn alleen met héél velen!

Steeds meer bezoekers kiezen juist het Red Light District als doel. Deze bezoekers hebben geen benul van de regels en normen, die de Amsterdammers koesteren. Deze bezoekers vertonen een zodanig hopeloos gedrag, dat het de leefbaarheid van de bewoners aantast. Respectloos gedrag dat de menswaardigheid van de sekswerkers aantast. De reputatie dat op de Amsterdamse wallen alles kan en mag, is in het binnen- en buitenland wijd verbreid. Het imago van de stad is blijkbaar onderhevig aan hyperinflatie. "In Amsterdam ga je los!", is het credo. Vervuiling en plat vermaak nemen hand over hand toe. Ondernemers spelen hierop in en hebben er een hele industrie omheen gebouwd. Ze zijn op hun beurt vaak aanjagers van ongewenst gedrag tot diep in de nacht. Hun zaken gaan voorbij aan een lokale functie. Deze economische monocultuur is een internationale trekpleister die louter het massatoerisme aanjaagt.

Wanneer gaat de raad daar echt iets aan doen?! Cijfers liegen niet. Zie het bestemmingsplan voor het aantal gewenste functies in het gebied! Desgewenst kan men de bewoners een email sturen met het verzoek dit document te mailen. Bewoners in en rondom het wallengebied zien en voelen hoe een regelgeving steeds meer wordt aangetast en ondermijnd door de enorme toestroom van

toeristen. Dit kan worden nagelezen in de meer dan 1200 reacties van bewoners op de website Stop de Gekte.

Bewoners vluchten uit hun eigen woonplek. Zij willen vechten voor een eigen woonplek. Buurtbewoners willen weer een politiebureau op de wallen terug. Zij willen dat het stadsbestuur écht ingrijpt!

Van het sekswerk zelf hebben de buurtbewoners geen of weinig last. Dat de raamprostitutie wordt gezien als toeristenattractie is wél zorgelijk. De uitgangspunten uit het scenario Toekomst Prostitutie in de Binnenstad dient Amsterdam na te leven. Het waarborgen van mensenrechten. Het voorkomen en bestrijden van ondermijnende activiteiten in prostitutie; het voorkomen en bestrijden van overlast voor bewoners en ondernemers.

Voordat de toeristenstroom op gang kwam leefden de bewoners in de prostitutiebranche naast elkaar in de buurt. Door de discussie die nu gevoerd wordt dreigen ze tegenover elkaar komen te staan. Bewoners voelen zich niet meer thuis. Zij kunnen niet slapen en moeten met ellebogenwerk de supermarkt zien te bereiken. Amsterdam dient doelmatig te handhaven op liederlijk gedrag. Amsterdam dient repressief op te treden tegen toeristen, ondernemingen, rondleidingen, die de openbare ruimte steeds meer opeisen. Amsterdam dient met oplossingen te komen om de manier waarop het massale internationale publiek de wallen gebruikt te transformeren. Amsterdam dient van meet af aan de samenwerking aan te gaan met bewoners en ondernemers die willen meedenken en meedoen.

Het wallengebied is een woonbuurt die weer leefbaar moet worden. Het is een prachtige historische buurt, die onzichtbaar is geworden achter de schreeuwende neonreclames. Deze dolgedraaide buurt moet weer normaal worden. Een écht Mokum, een buurt om samen in te leven.

Vragen vanuit de raad.

De heer **CEDER** weet dat er sprake is van een autonome groei, waardoor er veel meer mensen naar de stad komen. Daarbij is sprake van concentratie op een bepaald gebied. Hij hoort graag de visie van de bewoners op deze ontwikkeling. Gaat het om meer mensen op een kleiner stuk grond? Worden de bezwaren breed gedeeld onder de bewoners?

De heer [redacted] geeft aan bijna 20 jaar op de wallen te wonen. Ook daarvoor heeft hij op de wallen gewoond. De laatste 5 tot 7 jaar is er sprake geweest van een enorme groei van toeristen/bezoekers, met name ’s avonds. Tegenwoordig wordt het ’s middags al drukker. Het is duidelijk te zien dat er sprake is van een autonome groei. Hij heeft vele malen de mensen geteld die per minuut langs zijn deur komen. Dat zijn er 60 tot meer dan 100 per minuut. Er is ook sprake van concentratie, die met name ontstond toen besloten werd een aantal ramen te sluiten. Dat betekent dat nu de Achterzijds achterburgwal de meest geconcentreerde sekswal is. Alle panden daar zijn seksgelieerd.

De heer **WIJNANDS** wil weten wat volgens de heer [redacted] moet gebeuren om de overlast te bestrijden, die dus kennelijk niet het gevolg is van sekswerk, maar door de ramen wordt veroorzaakt. Denkt hij dat het punt is bereikt dat er rigoureuze keuzes gemaakt moeten gaan worden? Daarbij moet wel rekening gehouden worden met de belangen van de sekswerkers.

De heer [redacted] benadrukt dat er een breed gedragen gevoel bestaat onder de bewoners dat het genoeg is geweest. Hij wijst op het desbetreffende zwartboek met 1250 reacties. Het is alarmerend om het te lezen. Het is ernstig!

De bewoners hebben niets tegen sekswerkers en niets tegen toeristen, maar de raamprostitutie is gewoon een enorme trekpleister. Het bezoekers aantal is op weg de 30 miljoen te bereiken! De bewoners zijn het zat!!! Er moet minder drukte komen. De drukte is nu onaanvaardbaar. De gemeente heeft zelf gezegd dat die drukte terug moet naar een aanvaardbaar niveau. De drukte zorgt

voor overlast, naast al die andere vormen van overlast: dronken mensen, schreeuwende mensen etc. etc.

Mevrouw [redacted] vult aan dat zij de laatste jaren de enorme groei in de horeca heeft kunnen vaststellen, hetgeen het wallengebied veel meer heeft aangetast. Dat is de reden waarom men langer in dat gebied verblijft. Van de 1529 horecazaken in de binnenstad zitten er 618 in het postcodegebied 1012. Dit draagt niet bij aan een positieve verandering. Als daarin verandering aangebracht zou worden, zou er veel meer rust ontstaan in de buurt.

De heer **BOUTKAN** hoorde zeggen dat er opgetreden zou moeten worden tegen ondernemingen die specifiek gericht zijn op toeristen. Om welke horecaondernemingen gaat het dan specifiek? Wat zou men dan precies moeten doen?

Mevrouw [redacted] ziet verschillende soorten ondernemers. Door de keerplekregeling is daar enigszins de stop op gezet, maar de supermarkten hebben alleen maar een toeristenfunctie. Daar wordt hoofdzakelijk alcohol verkocht. Zij ziet steeds weer ondernemers die al voorbij of net op de valreep van het voorbereidingsbesluit een zaak hebben geopend en die geleidelijk hun assortiment toerismegericht veranderen. Zo is er een zaak in de Sint Annastraat, die begon als een souvenirwinkel en nu in feite een nieuwe supermarkt is geworden. Een ander voorbeeld is een lunchroom, die sinds twee dagen ineens een snackbar is geworden. Er wordt nergens op gehandhaafd of tegen opgetreden!

Het dilemma dat mevrouw [redacted] ervaart in deze discussie over het sluiten van ramen en het idee dat er daardoor minder toeristen zullen komen, is dat er dan nog steeds sprake zal zijn van veel horeca, de coffeeshops, de winkels, de clubs, die nog steeds veel toeristen zullen blijven aantrekken. Zij hoort de bewoners daar graag nader over.

Haar tweede punt betreft ook een dilemma. De burgemeester zegt dat je niet alles moet verwachten van handhaving, maar naar haar beleving biedt de handhaving nog wel veel ruimte. Hoe zien de bewoners dat?

Mevrouw [redacted] denkt dat de oplossing eerder ligt bij op toerisme gerichte ondernemers, die het gebied nu telt. Over het sluiten van raambordelen bestaat een zekere verdeeldheid onder bewoners. Sommigen zijn er voor. Zij is daar niet voor. Toen zij 25 jaar geleden in de buurt kwam wonen wist zij dat de bordeelramen een onderdeel vormen van de buurt waarin zij ging wonen. Dat respecteert zij. Prostitutie is een legaal beroep. Ook die werkers hebben recht op een gezonde en veilige werkplek.

De heer [redacted] erkent dat het niet alleen de raamprostitutie is, maar het zijn ook de sekstheaters, de seksbars, dus een keten van dit soort seksvoorzieningen. Daar komen de cafés, de coffeeshops nog bij. Het is dus duidelijk dat het meer is dan alleen de raamprostitutie die mensen trekt. Er zou op meerdere punten iets gedaan moeten worden.

Met betrekking tot handhaving merkt hij op dat de bewoners een aantal avonden hebben gesurveilleerd. Daaruit bleek dat er wel agenten rondlopen in het gebied, maar meer dan lopen doen die niet, ze kijken weg en lopen door. Overlastgevers worden niet aangesproken. Durven ze niet op te treden, omdat de agenten met te weinigen zijn? Moeten er dus agenten bij? Het is ongelooflijk wat er allemaal gebeurt en toegelaten wordt! Agenten zijn er toch om op te treden en niet alleen om wat rond te lopen!

De heer [redacted] denkt dat het heel verstandig is om ook eens te kijken naar de functie die de buurt heeft. De buurt is van oudsher een rommelige buurt. Toen hij er 40 jaar geleden kwam wonen was het een prostitutiebuurt met een functie voor de stad. In die functie is verandering gekomen. Daarom zou eens bekeken moeten worden welke functie het wallengebied op dit moment heeft voor

de stad, anders dan een toeristische functie. Hij hoopt dat daarbij de vraag beantwoord gaat worden of de prostitutie nog functioneel is voor Amsterdam. Of is het functioneel geworden voor het toerisme? Welke labels hang je aan de bedrijven die er zitten? Toen hij daar kwam wonen had niemand last van de raamprostitutie. Die wereld is helemaal verworden! Het gaat nu om massatoerisme en vercommercialisering van onze Amsterdamse openbare ruimte, die niet langer gericht is op Amsterdammers. Die functie voor Amsterdam is dus geheel teloorgegaan en daar moet paal en perk aan gesteld worden!

De heer [redacted] vraagt zich hardop af waarom een stad als Amsterdam zoveel buitenlandse sekswerkers kent – want voor het merendeel zijn het buitenlandse dames – die vooral internationale toeristen de gelegenheid bieden om van dit soort attracties te genieten. Waarom willen wij dat nog? Wie wordt er mee gediend?

5. Exploitanten

[redacted] Exploitant Wallen – WOP (belangenvereniging raamexploitanten)
Exploitant Wallen – WOP (mede namens exploitant Joinking)
Exploitant Singelgebied
Exploitant club Golden Key
Exploitant Wallen

Mevrouw [redacted] wijst erop dat het WOP op 30 augustus jl. een rapport met ideeën aangereikt heeft. Zij gaat ervan uit dat iedereen van de inhoud daarvan op de hoogte is. Die lijst van ideeën is niet limitatief, maar bedoeld om de discussie aan te jagen onder alle betrokken partijen, waardoor wellicht nog betere ideeën ontstaan. Daarom vinden de ondernemers het jammer dat er tot op heden nog geen reacties op het rapport zijn ontvangen. Desondanks hoopt zij dat er in de toekomst veel overleg zal plaatsvinden, want door de jarenlange ervaring van de branche kan er wellicht een andere kijk ontstaan dan die van degenen die alles van achter een bureau plannen.

Mevrouw [redacted] pleit voor een positievere benadering van de raamprostitutie. Het zijn met name de bezoekers die zich misdragen. Er worden nu oplossingen gezocht die de exploitanten en de dames schaden. Tenzij het natuurlijk de bedoeling is dat de raamprostitutie sowieso uit het straatbeeld verdwijnt.

Zij vertelt graag over haar buurt, de Singel. Zij toont een foto. Het gaat in dat gebiedje om wat winkels, wat horeca, geen raamprostitutie, geen theaters, geen bioscopen, geen massa's mensen. Volgens de dames is het soms te stil. Het is een soort dorp in de stad waar iedereen met elkaar omgaat en rekening houdt met elkaar.

Zij nodigt de geïnteresseerden in de raad uit een keer langs te komen en door de buurt te lopen en te praten met ene [redacted] om daarna pas een passende beslissing te nemen over de buurt.

Vragen vanuit de raad

Mevrouw **ROOSMA** vraagt mevrouw Venekamp iets te zeggen over de klandizie van de afgelopen jaren en over het feit dat de raamprostitutie niet langer meer zo geconcentreerd is. Zij heeft gehoord dat de ramen vaak leeg staan.

Mevrouw [redacted] wijst erop dat in de avonden sprake is van een bezettingsgraad van 95% over het hele jaar genomen. Overdag ligt dat percentage rond de 70. Dat is sinds jaar en dag zo'n beetje hetzelfde. Er valt sinds vorig jaar een stijgende lijn te zien. De klandizie is dus prima en stabiel.

De heer [redacted] vult aan dat de bezettingsgraad ‘s avonds op de Oudezijds Achterburgwal ook vrij hoog is, maar dat het overdag minder is.

De heer **BOUTKAN** is vooral benieuwd naar het verloop binnen één jaar, waarbij ook gekeken wordt naar de verschillende seizoenen. Van andere ondernemers heeft hij gehoord dat het een stuk minder druk aan het worden is in bepaalde gebieden. Hoe valt dat te rijmen met de constatering van de exploitanten dat er sprake is van een kleine toename in de inkomsten.

De heer [redacted] is niet op de hoogte van de relatie tussen het aantal bezoekers en de omzet. Wel valt te constateren dat het vrijdags en zaterdags drukker is dan doordeweeks. Doordeweeks gaat het om een normale drukte. Vrijdags en zaterdags is het ’s nachts na één uur of half twee ook stil.

Mevrouw [redacted] meldt dat het in de zomervakantie iets minder druk is, maar dan is iedereen op vakantie. Dat geldt ook voor de kerstvakantie en de krokusvakantie. Er zijn ook veel dames die tijdens de zomervakantie op vakantie gaan. Het is namelijk niet zo dat alle dames gedwongen worden en pooiers hebben. Zij is ervan overtuigd dat het merendeel van de dames waar zij mee samenwerkt pertinent niet gedwongen worden, want zij kan zien hoe vaak ze op vakantie gaan en wanneer ze dat doen. Ze nemen vrij wanneer ze willen. Dus ook die dames zijn in dat soort periodes vaak op vakantie, omdat ze ook vaak kinderen hebben.

Mevrouw [redacted] wil ook iets zeggen over de kwetsbare dames. Dat aspect schaadt de dames, maar ook de exploitanten. De mannelijke klanten willen vaak ook weten of de dames vrijwillig achter de ramen zitten. Zo’n vraag is heel vernederend. Dat komt door de invloed van de media. Zij is 70 jaar oud en de laatste 20 jaar heeft zij nog nooit meegemaakt dat het om gedwongen werk gaat. Als het inderdaad voorkomt, dan moet daar iets aan gedaan worden!

De heer **WIJNANDS** wijst op de drie uitgangspunten, zoals het bestrijden van mensenhandel. Wat zou er moeten veranderen op de wallen? Hij hoort nu de exploitanten zeggen dat het wel goed is zo. Wat zou er echter moeten gebeuren om die overlast te bestrijden en de werkomstandigheden van de sekswerkers te verbeteren?

Volgens mevrouw [redacted] is dat ‘geld in de handhaving stoppen’. Dus meer handhaving en mensen beter opvoeden.

De heer [redacted] wijst op de handhavers die gewoon voorbijlopen in geval van mensen die met alcohol in de hand rondlopen. Dan moet er opgetreden worden! Als dat niet gebeurt dan blijf je het probleem houden.

Mevrouw **ROOSMA** vraagt iets te zeggen of de dames meer overlast ervaren of dat zij minder klandizie hebben van de toeristen.

Mevrouw [redacted] geeft aan dat de dames die bij haar werken alleen maar blij zijn met de toeristen, omdat het meer geld in het laatje brengt, omdat toeristen misschien wat makkelijker geld uitgeven dan Jan Modaal.

De heer **CEDER** heeft een vraag over die kwetsbare vrouwen. Hij heeft de afgelopen jaren geprobeerd met de dames daarover in gesprek te gaan en die geven toch echt aan dat dat probleem speelt. Herkennen de exploitanten dat?

De heer [redacted] denkt dat dat probleem bij de exploitanten die nu aanwezig zijn niet speelt. Als dat wel gebeurt dan denkt hij dat de gemeente over voldoende middelen beschikt om

daarop te handhaven. In geval van misstanden wordt vaak de weg van de minste weerstand gezocht en dat gebeurt eerder in de onofficiële sector plaats dan in de officiële.

Mevrouw [redacted] informeert of de heer Ceder aangifte gedaan heeft van de gevallen die bij hem bekend gemaakt zijn. In de media en bij de gemeente heeft zij geen enkel geval kunnen ontdekken. Zij heeft ook geen bordeel gesloten zien worden als gevolg van misstanden.

De heer [redacted] wijst erop dat hij en de dames de heer Ceder uitgenodigd hebben, maar dat hij niet is op komen dagen. De heer Ceder heeft hem wel verteld dat er in diens advocatenpraktijk wel een paar dames zitten, die daar slechte dingen over verteld hebben. Laat de heer Ceder daar dan maar mee naar voren komen! Hij heeft tot op heden daarover nog niets vernomen van de heer Ceder.

De heer **CEDER** benadrukt graag nog te voldoen aan die uitnodiging. Hij vraagt of het klopt dat geen van de aanwezige exploitanten ooit een indicatie hebben gehad betreffende bijvoorbeeld een pooier of iets dergelijks waaruit blijkt dat een vrouw onvrijwillig achter een raam zat.

Mevrouw [redacted] benadrukt het nog nooit meegemaakt te hebben.

De heer [redacted] benadrukt dat als er sprake zou zijn van misstanden of van gedwongen prostitutie er melding van gemaakt zou worden bij de politie of bij het desbetreffende team van de gemeente. Dat wordt aan hen teruggekoppeld. Dus op het moment dat er geen meldingen zijn, dan gaat hij ervan uit dat er geen misstanden zijn. Hij ontkent dat de mate waarin die misstanden zich voordoen, zoals bijvoorbeeld weergegeven in de media, realistisch is. Het is niet zo!

Mevrouw [redacted] wijst erop dat als een dame zich bij haar aandient en waarbij zij het gevoel krijgt dat het geen zuivere koffie is, dan begint zij niet aan het sluiten van een overeenkomst met die dame. Zij neemt geen risico's. Daarom zijn die gevallen bij haar niet bekend.

Mevrouw **ROOSMA** informeert wat men vindt van het idee om dames achter gesloten gordijnen te laten werken of via internet. Verder hoort zij graag of men vindt dat het doen van meldingen beter zou kunnen.

Mevrouw [redacted] vindt dat de plannen met betrekking tot 'gordijnen dicht' het slechtste is wat er ooit is geweest. Dames gaan niet de hele dag achter gesloten gordijnen zitten. De vrouwen waar zij mee werkt willen niet op internet. Zij werken in Amsterdam, maar wonen elders juist om anoniem te kunnen blijven. Hetzelfde geldt voor het werken in een of ander groot gebouw.

Mevrouw [redacted] vult aan dat afgezien zoiets niet prettig is voor dames, het ook niet ongevaarlijk is. Dames kunnen alleen maar werken als zij klanten kunnen weigeren. Dat kan alleen als de gordijnen open zijn.

De heer [redacted] wijst erop dat op het moment dat de gordijnen dicht zijn, de klant niet kan zien of de dame nog steeds aanwezig is.

De heer [redacted] benadrukt dat als er zich niets voordoet, er ook niets te melden valt. Als hij geconfronteerd wordt met een dame, waarvan hij het idee krijgt dat er iets niet klopt, dan zegt hij haar dat hij met haar niet kan werken. Het is niet aan hem om op dat moment melding te maken bij de politie. Doet hij dat wel, dan kunnen zijn ramen ingegooid worden.

Mevrouw [redacted] wijst erop dat er zo'n wantrouwen is tegenover de exploitanten, dat zij niet het risico nemen om iets te melden om vervolgens toch gesloten te worden, omdat er ergens

toch nog een regeltje wordt gevonden, die dat rechtvaardigt. Daarom denkt zij dat wil dit plan slagen er eerst een goede band moet groeien tussen de gemeente en de ondernemers.

6. Ombudsman

Naast de ombudsman, de heer Zuurmond, is ook de heer [redacted] verkenner, aanwezig.

De heer **WIJNANDS** vraagt de heren Zuurmond en [redacted] te reageren op hetgeen zojuist allemaal gezegd is.

De heer [redacted] herkent het meeste wat gezegd is door de sekswerkers. Dat komt overeen met wat er in zijn rapport staat. De optie 'gordijnen dicht' waar iedereen heel duidelijk over was, zal niet bijdragen aan de veiligheid.

De heer **WIJNANDS** wijst op het punt van de handhaving. Heeft de heer [redacted] enig idee van hoe de handhaving in het gebied beter zou kunnen functioneren? Is het überhaupt mogelijk?

De heer [redacted] wijst erop dat het Parool-artikel van vorige week maar een fractie weergeeft van wat hij heeft proberen te verkennen. Hij denkt dat handhaving wel kan werken. De handhaving is op dit moment echter onderbemand, terwijl de overlast in het gebied een zodanige vorm kan aannemen dat het door de politie niet te hanteren valt als de politie slechts twee man sterk aanwezig is. De hosts zijn in dat geval wel actief, maar zij kunnen in dat soort situaties niet doorpakken. Dan is er het probleem van het daadwerkelijk beboeten. Het gaat vooral om buitenlandse toeristen, waardoor het innen van boetes op allerlei praktische bezwaren stuit. Als dat niet cash kan gebeuren, dan is het nog maar de vraag of de boete ooit betaald wordt.

Hij denkt dat het bijbrengen van wat meer fatsoen door strenger optreden effect zou kunnen sorteren. De hele zomer heeft hij mailtjes gekregen over wat er allemaal gebeurt. Of streng handhaven soelaas biedt, weet hij niet, maar het beeld dat in Amsterdam alles kan verspreid zich heel snel door heel Europa! Dus als men strenger gaat optreden, dan wordt dat nieuws ook vrij snel verspreid over de wereld.

De heer **ZUURMOND** is van mening dat handhaving wel werkt. Hij betreurt het alleen dat men zich vooral concentreert op wat handhaving op straat doet. Iets wat hij vanavond niet gehoord heeft, is dat er illegale ondernemers zijn, die een groep vormen die allerlei economische handelingen aantrekt, waarover niet gesproken is. Dat is echter wel een deel van het probleem. Daaraan zou wel opgetreden kunnen worden en dat betekent niet meer handhavers op straat.

Een andere zaak is het vuil op straat. Verder is er, wat hij noemt, de mobiele vermaakindustrie: mensen die niet in het gebied gevestigd zijn, maar daar wel aanwezig zijn om mensen te amuseren. Eigenlijk doen die mensen eerder de verkeerde dingen, dan het geval is van de kant van de gevestigde ondernemers. Verder gaat het niet alleen om de aantallen ondernemers, maar ook om het aantal uren dat zij open zijn. Door het uitbreiden van die uren is het probleem ook vergroot.

Men moet zich niet richten op de prostitutie als vraagstuk. Het is veel meer de exploitatie van de publieke ruimte in dat gebied, die aan een kritische analyse moet worden onderworpen. Zaken als Google gebruiken het gebied ook om geld te verdienen.

Vragen vanuit de raad

Mevrouw **ROOSMA** wijst op de aan de orde gestelde verkleining van het 1012-gebied, waardoor mensen steeds hetzelfde rondje zouden lopen met alle gevolgen qua drukte van dien. Is dat ook iets dat de heer Zuurmond herkent?

De heer **ZUURMOND** heeft ooit in dat gebied gewoond en ziet de verschillen. De wallen is een must voor de bezoekers van Amsterdam. Als door de afname van het aantal ramen het gebied verkleind wordt, dan wordt het vanzelfsprekend drukker in het verkleinde gebied. Iedereen vindt dat hij of zij het gezien moet hebben. Hij vindt het gek, als er met vrouw en kinderen door het gebied wordt gelopen. Dat wordt kennelijk normaal gevonden.

De heer **CEDER** is van mening dat door wat de heren zeggen gepleit wordt voor 'geen of minder ramen' of van een grotere spreiding van de ramen.

De heer **ZUURMOND** is van mening dat er dan ook gesproken moet worden over de plekken waar men drugs kan kopen. Niet iedereen die naar dat gebied komt, komt voor de ramen. Ze gaan er ook naar toe omdat daar drugs verkrijgbaar zijn in alle vormen. Bovendien zijn er allerlei andere vormen van vermaak te vinden. Er is ontzettend veel drank te krijgen. Men kan zich daar helemaal lam zuipen en zich volledig misdragen.

Hij benadrukt dat er veel meer naar de set van economische activiteiten gekeken moet worden. De groep prostitués is niet de groep die de doorslag geeft in de problemen. Er zijn anderen die het gebied exploiteren ten gunste van het eigen gewin.

PAUZE

<u>Deel 2: ketenpartners</u>

7. Politie

De heer [redacted] (specialist mensenhandel)
De heer [redacted] (teamchef AVIM-Afd. Vreemdelingenpolitie, Identificatie en Mensenhandel)
De heer [redacted]

De heer [redacted] meldt dat zijn afdeling o.a. belast is met het opsporen van mensenhandel. Hij toont een presentatie, waarmee hij het gehoor duidelijk wil maken wat vanuit opsporingsperspectief van belang is in het bestrijden van misstanden. Hij merkt op dat prostitutie niet altijd mensenhandel betekent. Zijn afdeling houdt zich bezig met diverse vormen van slavernij, zoals in de horeca, de landbouw, arbeid, au pairs, kinderuitbuiting, seksuele uitbuiting, die zich voor een deel ook voordoet in de vergunde sector.

Het aantal meldingen is slechts een fractie van het aantal werkelijke slachtoffers. 72% van de slachtoffers is slachtoffer van seksuele uitbuiting in de vergunde en onvergunde sector. De heer [redacted] gaat in op het opsporingsproces van mensenhandel in de seksuele uitbuiting.

De heer [redacted] vertelt aan de hand van dezelfde presentie dat het aantal aangemelde slachtoffers heel klein is. De afname van het aantal meldingen is een trend die al een aantal jaren aan de gang is en nog wel een aantal jaren zal voortgaan. De aangiftebereidheid van de slachtoffers is sterk gedaald. Slachtoffers die door de horeca geworven zijn, komen gedwongen in de prostitutie terecht. Door de manier van werken van de mensenhandelaren is de aangiftebereidheid van hun slachtoffers gedaald. Het gebeurt tegenwoordig veel subtieler en ligt veel meer in de sfeer van misleiding. De slachtoffers voelen zich daardoor geen slachtoffer.

Hij geeft weer hoe een onderzoek gedaan wordt. Het slachtoffer (man of vrouw) komt bij het team Mensenhandel en doet aangifte. De aangifte wordt vervolgens bekeken en er worden allerlei bewijsmiddelen bij gezocht (observaties, getuigenverhoren). Uiteindelijk kan dan de zaak naar de rechter gebracht worden. De verdachte wordt dan veroordeeld. Binnen mensenhandel is men niet geheel afhankelijk van een aangifte. Ook zonder aangifte kan een zaak naar de rechter gebracht worden, zij het dat dat een stuk moeilijker is.

Het slachtoffer wil geen aangifte doen, omdat hij of zij zich geen slachtoffer voelt, maar zit wel in een afhankelijke situatie en wordt gedwongen tot allerlei handelingen, waardoor het slachtoffer zich niet tot de politie wendt.

Signalen komen boven aan de hand van controles door politie op de wallen. De politie krijgt ook anonieme informatie over prostitutie of mensenhandel. Ook vanuit de hulpverlening komen signalen betreffende mensenhandel, zoals ook uit algemene incidenten, zoals verkeerscontroles. Die signalen worden 'gestapeld', zodat er nagegaan kan worden of er een patroon in te ontdekken valt door de tijd genomen. Bij dat soort signalen worden de bewijsmiddelen gezocht, hetgeen tot een aanmelding etc. kan leiden. Deze benadering wordt steeds belangrijker, omdat er steeds minder aanmeldingen worden gedaan.

Belangrijk voor het verkrijgen van een signaal is dat de sekswerkers vindbaar zijn. In de niet vergunde branche zijn de slachtoffers moeilijk te vinden. Verder is het belangrijk dat sekswerkers zichtbaar zijn. Ook in bijvoorbeeld clubs komt mensenhandel voor.

Verder is de controle op de wallen door gemeentelijke toezichthouders belangrijk. Daarbij wordt getracht een vertrouwensband met de sekswerkers op te bouwen. De dames wordt vaak door de uitbuiters verteld de politie niet te vertrouwen is.

Vragen vanuit de raad

De heer **BOUTKAN** vraagt zich af, wanneer in de toekomst sprake zou zijn van een prostitutiehotel, wat dat zou betekenen voor het krijgen van voldoende signalen om mensenhandel te ontdekken.

De heer [redacted] denkt dat dat te vergijken zal zijn met de situatie van nu waar het de controle in clubs betreft. Het gaat dan om de personen binnen zo'n setting die zicht hebben op wat er gebeurt. Daarbij is het belangrijk dat hulpverleners en toezichthouders toegang hebben tot de locaties waar de sekswerkers actief zijn.

De vraag die de heer **BOUTKAN** daarbij heeft is of het daardoor beter of juist slechter wordt.

De heer [redacted] denkt dat dat afhangt van de manier waarop zo'n bedrijf ingericht wordt. Er zijn seksbedrijven in Amsterdam die dat soort waarborgen in zich hebben.

Mevrouw [redacted] wil weten hoe vaak er sprake is van mensenhandel bij raamprostitutie.

De heer [redacted] heeft de cijfers niet paraat. Dat wordt in Amsterdam ook nog niet geregistreerd. Ongeveer de helft van de zaken komt uit de sfeer van de raamprostitutie.

Mevrouw [redacted] gaat het om Amsterdam en met name om de absolute aantallen.

De heer [redacted] geeft aan dat daarop het antwoord niet mogelijk is. Op het moment dat er bij een controle verdenking ontstaat van mensenhandel, hoeft dat bij nader inzien niet het geval te zijn. Daardoor is met cijfers niet duidelijk te maken uit hoeveel controles zaken van mensenhandel zijn voortgekomen.

Mevrouw [redacted] wijst erop dat 'mensenhandel' een breed verschijnsel is. Het makkelijkste is het beeld van de pooier met de knuppel die de prostitué aan het werk slaat om hun vervolgens hun geld afhandig te maken. Wat je heel veel ziet is dat het gaat om vrouwen die werken binnen een relatie en die meer dan de helft van hun geld afstaan aan hun partner. Die vrouwen ervaren op dat moment niet dat ze het slachtoffer van mensenhandel zijn. Daar komt een eind aan als zij aan het eind van hun relatie merken dat hun voormalige partner al hun spaargeld heeft opgemaakt en dat hij

nog andere vrouwen in de prostitutie had werken. Dan hoop je dat zo'n vrouw de stap zet om aangifte te doen. Velen zetten die stap echter niet.

De heer **BOOMSMA** wijst erop dat iedereen meer politie wil. Met meer politie kunnen er meer onderzoeken gedaan worden. Maar misschien dat mevrouw De Klerk kan aangeven wat de relatie is tussen de huidige capaciteit en het succes van de controles leidend tot onderzoek van de indicaties van mensenhandel. Verder vraagt hij zich af wat dat betekent met betrekking tot ongedocumenteerden.

Mevrouw [redacted] vindt het moeilijk om op de capaciteitsvraag in te gaan. Alle zaken worden opgepakt die zodanig urgent of zwaar zijn dat er mee aan de slag gegaan moet worden. De zaken met betrekking tot de kansarmen worden door een aparte club behandeld.

De heer [redacted] is van mening dat de vraag van capaciteit altijd een ingewikkelde discussie blijft. In samenspraak met het OM moet de politie prioriteren in welke zaken opgepakt moeten worden. Misdadige zaken krijgen altijd prioriteit. Natuurlijk kan er met meer capaciteit meer gedaan worden.

De heer **BOOMSMA** wil weten of er iets is dat vanuit de gemeente gedaan zou kunnen worden ter ondersteuning, want de gemeente kan als zodanig niet extra agenten aannemen.

De heer [redacted] vindt het van belang om de capaciteit van gemeente en politie aan elkaar te knopen. Door met elkaar samen te werken kan de capaciteit effectiever worden ingezet. Verder moeten er keuzes gemaakt worden. Man kan zich afvragen of controles achter de raam altijd wel zo effectief zijn wat mensenhandel betreft. Bij controles van thuisprostitutie worden ook heel wat signalen verzameld. Dus ook daar moeten keuzes gemaakt worden.

De heer **WIJNANDS** wil van de heer [redacted] weten of tegen de achtergrond van de genoemde drie criteria het scenario 'gordijnen dicht' een verbetering of een verslechtering zou beteken ten aanzien van het bestrijden van mensenhandel.

De heer [redacted] vindt 'gordijnen dicht' een bezwaar, omdat dat de zichtbaarheid schaadt. Dus daar is hij geen voorstander van. Zichtbaarheid is heel belangrijk.

Mevrouw **ROOSMA** wil weten hoe de heer [redacted] denkt over het vergunning van thuiswerk, omdat dat de vindbaarheid bevordert, maar er werd in dat verband ook gewezen op het bezwaar van de capaciteit. Dus lost thuiswerken iets op?

De heer [redacted] weet dat de omvang van de illegale markt enorm is. Een probleem van de onvergunde sector is dat het ook een probleem van de openbare orde wordt. Uit ervaring weet hij dat een bordeel in een straat tot een dergelijk probleem kan leiden, omdat ook bij buren wordt aangebeld door klanten. Als dat 10 tot 12 keer gebeurt per dag, dan is dat een probleem. Als er bovendien 5 à 6 dames in één woning zitten, met ieder zo'n 10 tot 15 klanten per dag, kan dat ook in een rustige straat tot veel onrust leiden.

De heer **CEDER** wil weten of de daling van de aangiftebereidheid onderbouwd kan worden. Waarom zou er geen sprake kunnen zijn van gewoon minder mensenhandel in de stad?

De heer [redacted] wijst op wetenschappelijke rekenmethoden die aangeven hoe hoog het aantal slachtoffers zou moeten zijn. Dat aantal ziet men echter niet terug in de praktijk.

8. OM
Mevrouw De Klerk (OvJ Mensenhandel)

Mevrouw **DE KLERK** benadrukt het belang van de reeds genoemde zichtbaarheid en vindbaarheid. Die afnemende aangiftebereidheid komt tot uitdrukking in het afnemende aantal aangiftes. Er is onderzoek gedaan naar de vraag waarom die aangiftebereidheid zo afneemt. Een van de oorzaken is dat vrouwen zich geen slachtoffer voelen. Is een slachtoffer die zich geen slachtoffer voelt wel een slachtoffer? Die kwestie ligt lastig. Volgens de Nederlandse rechter levert het een verdenking van uitbuiting op als een sekswerker het merendeel van haar verdiensten moet afstaan aan haar partner, terwijl er niets tegenover staat. Als dan aan het eind van de relatie geen sprake is van een eerlijke verdeling van het geld, dan is er wel degelijk sprake van slachtofferschap.

Dat maakt dat onderzoeken lastig zijn, want als vrouwen al aangifte doen, dan gebeurt dat aan het eind van de rit. Dan is het bijvoorbeeld te laat voor het aftappen van de telefoon. Dus men moet het hebben van verklaringen van getuigen en vooral van al die kleine signalen. Daarom is de zichtbaarheid van vrouwen belangrijk, omdat dat de mogelijkheid biedt om een praatje met hen aan te knopen enz.

Vragen vanuit de raad

Mevrouw **ROOSMA** vraagt mevrouw De Klerk iets te zeggen over het type uitbuiting in de vergunde of onvergunde branche, raamprostitutie, clubs, of is het mensenhandel over de hele linie veranderd?

Mevrouw **DE KLERK** denkt dat de vergunde sector nog de meest geciviliseerde vorm van uitbuiting laat zien. In de onvergunde sector kan het nog veel schrijnender zijn.

De heer **WIJNANDS** hoort mevrouw De Klerk graag over de vraag wat ‘gordijnen dicht’ betekent voor het voorkomen van mensenhandel en uitbuiting. Zou vanuit haar optiek ‘gordijnen dicht’ geen goede optie zijn?

Mevrouw **DE KLERK** vindt het een slechte optie. Het geeft een hoop extra gedoe. Bovendien komt het de zichtbaarheid niet ten goede en is het bij het langslopen niet mogelijk even een praatje aan te knopen, hetgeen van groot belang kan zijn in strafzaken.

De heer **CEDER** hoorde zojuist dat ongeveer de helft van de mensenhandel vanuit de vergunde sector komt.

Mevrouw **DE KLERK** wijst erop dat als een slachtoffer zich geen slachtoffer voelt, het voor een exploitant heel moeilijk is om te zien of iemand slachtoffer is.

De heer **CEDER** wil weten of in dat geval de exploitant geen rol speelt in de vervolging.

Mevrouw **DE KLERK** heeft nog geen exploitant vervolgd. Zij denkt wel dat er meer gedaan zou kunnen worden, maar zij weet niet of de exploitant de persoon is die dat kan. Zij vindt dat er meer gesproken moet worden met de vrouwen. Het zou een element moeten zijn in de intake. Dat zou vanuit de gemeente goed georganiseerd kunnen worden.

Mevrouw [redacted] denkt dat niet alleen vanuit de exploitant, maar ook vanuit de zorg aandacht moet zijn voor het mogelijke slachtofferschap. Zij spreken de vrouwen enorm veel en ook zij kunnen niet altijd zien of er sprake is van uitbuiting, zeker niet als vrouwen zelf het niet zo ervaren. Pas na verloop van jaren en onder invloed van voorlichting beginnen de vrouwen er iets van te vinden.

De heer **CEDER** meent dat volgens de APV de exploitant wel de geijkte persoon is om bij intake te beoordelen. Zelfs voor de zorg is het echter lastig om achter misstanden te komen. Een van de exploitanten gaf echter aan zulke dingen aan te voelen. Zou de APV hierop aangevuld moeten worden?

Mevrouw [redacted] weet dat er ooit aan gedacht is om die eerste gesprekken rondom die intake door de politie te laten voeren. Dat idee is echter losgelaten, omdat dat ook te ingewikkeld is, want op basis van een intake kan niet beoordeeld worden of iemand wel of niet slachtoffer is. De psychiater heeft zich hier ook over uitgesproken en die heeft gezegd dat op basis van een x-aantal vragen dat te lastig is. Het zou wellicht op een andere manier ingevuld moeten worden, hoewel zij ook niet meteen weet hoe het dan wel zou moeten. Misschien is het een kwestie van en-en: exploitant en een andere partij.

De heer **BOUTKAN** heeft een vraag over de dader van mensenhandel. Kan mevrouw De Klerk iets zeggen over hun profiel en of dat profiel in de loop der jaren ook is veranderd.

Mevrouw **DE KLERK** vindt het lastig om een echt profiel te schetsen. Het gaat niet alleen om mannen uit Oost-Europa, maar het kan ook een jonge jongen betreffen, die voorheen wellicht een overvalletje pleegde, maar dit wel een makkelijke manier vindt om geld te verdienen en daarom een vriendinnetje inzet.

De heer **BOUTKAN** wil weten of zo'n profiel moeilijk te schetsen valt, omdat er geen sprake is van gemeenschappelijke kenmerken of omdat er geen capaciteit is om zo'n profiel op te stellen.

Mevrouw **DE KLERK** benadrukt dat het profiel moeilijk te geven valt, omdat 'we van alles voorbij zien trekken'. Dat kan de standaard pooier zijn die een beetje voldoet aan het vooroordeel van de Oostblokker, maar er zijn ook heel andere types die als verdachten in het bankje zitten.

9. P&G292 (Prostitutie & Gezondheidscentrum) en ACM (Amsterdams Coördinatiepunt Mensenhandel)
Mevrouw [redacted] (Prostitutie Vertrouwensvrouw)
Mevrouw [redacted] (Zorgcoördinator slachtoffers mensenhandel)

Mevrouw [redacted] begint met te benadrukken dat prostitutie zichtbaar moet zijn. Voor een deel speelt prostitutie zich af in een schemergebied en ook op straat. Desondanks hoort men de sekswerkers toch zeggen dat Amsterdam de veiligste stad is om in te werken. Uitgaande van het gegeven dat prostitutie altijd zal blijven bestaan, vindt zij dat 'wij het in Amsterdam ongelooflijk goed doen!' Natuurlijk is er veel kritiek en zorg rond dit onderwerp, maar dat is een goede zaak. Tegelijkertijd is het wel zo dat als de nood aan de man/vrouw komt, het slachtoffer binnen een half uur opgehaald is en geplaatst in de opvang.

Als dan de vraag is wat er nog meer nodig is, dan is dat voorlichting. De sekswerkers moeten bij wijze van spreken elke week worden voorgelicht over wat hun rechten en plichten zijn. In het geval het om gedwongen sekswerk gaat, moet diegene weten wat zij kan doen en waar zij voor in aanmerking komt. Zij krijgt alle zaken te zien die niet goed gaan in de branche en dat zijn er nogal wat, maar tegelijkertijd betekent het dat men haar weet te vinden. De reden hiervan is dat door de zichtbaarheid de branche makkelijk te bereiken is voor de zorg en de voorlichting.

Het onvergunde werk wordt vooral online bereikt. Daarbij is het moeilijk om bij die mensen aan te bellen en naar binnen te gaan. Toch is het vanwege gezondheidsonderzoeken belangrijk dat die sekswerkers wel bereikt kunnen worden. Het is bekend dat in de onvergunde branche de positieve SOA-uitslagen veel hoger liggen dan in de vergunde branche. Dat komt natuurlijk bij dat de onver-

gunde branche voor dergelijke onderzoeken veel moeilijker te bereiken is. Dat geldt ook voor slachtoffers van mensenhandel.

Mevrouw [redacted] loopt ook mee met de controles door de politie juist ook om de niet vergunde sekswerkers te vinden evenals de slachtoffers van mensenhandel. Deze laatste groep is daarbij moeilijk te detecteren, omdat het contact bij de controles heel kort is. Daar zit het hem vooral in de herhaling. Mensen zien zichzelf vaak niet als slachtoffer. In de vergunde branche ligt het allemaal veel makkelijker. Daar kunnen gewoon afspraken gemaakt worden en kan met iedereen gepraat worden. De grootste zorg gaat uit naar de minder goed bereikbaren en dan moet gedacht worden aan heren en dames met een verstandelijke beperking, die makkelijk in een huis aan het werk te zetten zijn en steeds onzichtbaarder worden voor de hulpverlening.

De groep sekswerkers uit andere landen en die illegaal in Nederland verblijven, is de groep die vooral gezien wordt bij P&G. Daarbij gaat het ook om de transsekswerkers. Die mensen hebben vaak geen verblijfstatus, maar worden vaak wel via Kinky (website) opgezocht en krijgen ook klanten die hen mishandelen. Die mensen zijn helemaal aan de goden overgeleverd, want die durven geen aangifte te doen. Zij denkt dat men zich met name op deze kwetsbare groepen moet richten als het gaat om het aanpakken van misstanden in Amsterdam.

Mevrouw [redacted] benadrukt nogmaals dat de zichtbaarheid belangrijk is en dat het makkelijk moet zijn om met sekswerkers in contact te komen. De gezondheidsrisico's gaan anders een grotere rol spelen en dan gaat het niet alleen om de SOA's, maar ook om zwangerschappen etc. Daar heeft zij ook veel mee te maken, met name waar het gaat om Oost-Europese sekswerkers, waar een tweede of derde abortus niet iets bijzonders is. Dus is het belangrijk om met die groep in contact te blijven. Die kwetsbare groep wordt steeds afhankelijker van de exploitanten wat de betaling betreft en de dagen dat zij moeten werken.

Vragen vanuit de raad.

Mevrouw **ROOSMA** wil weten welke groepen wel of juist minder bereikt worden waar het gaat om de vergunde branche.

Volgens mevrouw [redacted] wordt in die branche het grootste deel van de sekswerkers bereikt en dan maakt het niet uit of die mensen uit Oost-Europa, Zuid-Amerika of Nederland komen. Bij P&G zijn er ook klankbordgroepen voor de transsekswerkers. Een aantal keren per week wordt er outreachend gewerkt. Er vinden in die branche ook gezondheidsonderzoeken op locatie plaats en dat zijn de uitgelezen momenten om met de sekswerkers in gesprek te gaan. Daarbij weet niemand dat die momenten worden aangegrepen voor een gesprek achter gesloten deuren.

Mevrouw **ROOSMA** wil weten of mevrouw [redacted] een idee heeft van waar de sekswerkers het meest behoefte aan hebben. Is dat 'meer werkplekken' of liggen die wensen meer op het gebied van veiligheid of zichtbaarheid.

Mevrouw [redacted] denkt dat 'gezondheid' voor de sekswerkers een belangrijk onderwerp is. Verder is het belangrijk dat zij het gevoel hebben dat zij zelf kunnen bepalen hoe en waar zij willen werken. Wat die 'zes dagen werken' betreft, gaat dat niet op voor sekswerkers in een onvrije situatie, want die worden ook de zevende dag gewoon aan het werk gezet. Heel veel vrouwen werken die zevende dag elders. Het is dus het belangrijkst te bekijken hoe de meest veilige werkplek gecreëerd kan worden, zodat zij ook geen torenhoge bedragen hoeven te betalen voor hun kamers.

De heer **CEDER** weet dat de wijkagenten aangaven dat zo'n 80% van de vrouwen achter de ramen geen Nederlandse nationaliteit hebben. Is dat ook de indruk van mevrouw [redacted]?

Mevrouw [redacted] wijst erop dat de Zuid-Amerikaanse groep vaak wel de Nederlandse nationaliteit heeft. De Oost-Europese werkers zijn Europeanen. Maar daarvan afgezien vormen de niet Nederlandse vrouwen de meerderheid.

Mevrouw [redacted] begrijpt goed dat zichtbaarheid een belangrijke factor is. Zij vraagt zich qua zichtbaarheid af of daarbij een verschil in gebied ook een rol speelt. Zij vraagt dit in verband met het scenario betreffende verplaatsbaarheid. Is er een bepaalde grootte van een gebied nodig om die zichtbaarheid te creëren?

Mevrouw [redacted] heeft de ervaring dat het bijvoorbeeld in clubs wat moeilijker is om met vrouwen in gesprek te komen, omdat het toch een wat geslotener setting is. Vaak loopt de eigenaar van de club er ook rond. In een situatie van een raam is het makkelijker om met de gordijnen dicht met de vrouwen een gesprek te voeren. Gaat het dus om verplaatsing, dan moet wel een situatie gecreëerd worden waarin het makkelijk is dat de zorg wordt binnengelaten. In de vergunning van alle exploitanten is die toegankelijkheid als eis opgenomen. Het is ook qua veiligheid belangrijk dat de vrouwen altijd iemand kunnen inschakelen. Zij denkt dat het idee van de vrouwen dat ze weg moeten van de wallen veel verzet bij hen oproept. Zij werken er soms al jaren. Zij weet niet hoe een en/en-situatie zou uitpakken.

De heer **BOUTKAN** hoort mevrouw [redacted] het belang van voorlichting benadrukken. Zijn er dingen die zij daarbij extra nodig heeft om dat te kunnen blijven doen?

Mevrouw [redacted] benadrukt het belang van de capaciteit om altijd bij de dames langs te gaan. Dat is vooral belangrijk om de juridische implicaties van misstanden goed uit te kunnen leggen. Er moet eigenlijk helemaal geen verandering plaatsvinden in de groepen rondom deze vrouwen, wegens de opgebouwde individuele vertrouwensrelaties. Dus dezelfde politie moet er jaren blijven zitten, dat geldt ook voor de mensen van de gemeente, maar ook voor de zorgverleners. Het duurt drie jaar voordat er een voldoende vertrouwensrelatie is gegroeid. Dat geldt óók voor de mensenhandel.

Mevrouw [redacted] benadrukt het belang van een betere voorlichting voor werkers in de rest van de EU over het werken in Nederland en het rechtssysteem dat hier geldt. Nu zijn de meeste mannen en vrouwen die hier komen werken daar niet van op de hoogte. Dit geldt voor alle vormen van uitbuiting. Dat zou een grote meerwaarde hebben voor slachtoffers van mensenhandel.

De heer **BOUTKAN** hoorde dat Amsterdam een van de meest veilige plekken is om te werken als sekswerker. Betekent dit dat Amsterdam daardoor ook extra sekswerkers aantrekt? Kan er ook iets gezegd worden over de tijd dat sekswerkers in Amsterdam blijven werken.

Mevrouw [redacted] wijst erop dat het daarbij gaat om vrouwen die al zo'n 25 jaar overal in de prostitutie hebben gewerkt en als ze dan in Amsterdam komen, dan vinden zij dat de beste plek. Hoe lang zij in Amsterdam werken is moeilijk te zeggen. Er zijn Zuid-Amerikaanse vrouwen die hier al 20 jaar werken. Er zijn ook werkers die hier maar een paar maanden werken en dan weer naar een ander land vertrekken.

De heer **CEDER** begrijpt dat er grote barrières zijn voor vrouwen die uit de branche zouden willen stappen. Hij denkt dan m.n. aan huisvesting. Zijn er ideeën over hoe die drempel verlaagd kan worden?

Mevrouw [redacted] vindt het uitstapprogramma heel ingewikkeld, want het blijkt dat de praktijk helemaal niet overeenkomt met hetgeen de zorg denkt te kunnen bieden. Huisvesting is daarbij een van de belangrijkste punten. Zij hoorde laatst een voorbeeld van een appartement dat

door twee vrouwen wordt gedeeld en waarvoor zijn 2200 euro per maand moeten betalen. Als men dat kan betalen, dan zijn er wel mogelijkheden, maar als men moet leven van een uitkering, dan wordt het vrijwel onmogelijk huisvesting te vinden. Verder duurt het lang voordat vrouwen weer gestabiliseerd zijn nadat zij de branche hebben verlaten. De drang naar snel veel geld verdienen is ook groot. Dus een 'carrièreswitch' is heel complex en dat heeft met veel factoren te maken. Zij heeft eens zo'n vrouw gevraagd of al die hulpprogramma's gericht op het ondersteunen bij het uitstappen uit de branche geholpen hebben. Haar antwoord was 'nee'. In dat geval was het uitsluitend de eigen motivatie geweest, waardoor ze per se wilde stoppen met werk. De intrinsieke motivatie is natuurlijk altijd het belangrijkste.

10. De Nationale Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen
De heer Bolhaar

De heer **BOLHAAR** wil het belang benadrukken van een leidinggevend kompas voor hoe men tegen het fenomeen 'mensenhandel' aan zou willen kijken. Verder benadrukt hij het belang van het inzicht in de aard en omvang van de problematiek.

Wat dat kompas betreft, is het belangrijk te benadrukken dat het om fundamentele mensenrechten en fundamentele beschermingsprincipes gaat, waarbij zaken als menswaardigheid, gelijkwaardigheid, vrijheid en het voorkomen van allerlei vormen dwang van belang zijn. Dat is het kompas waarop men zou moeten varen in Nederland.

Er is een groot verschil tussen prostitutie, mensenhandel en uitbuiting. Het gaat hierbij om een kwetsbare sector voor dit soort praktijken. Verder is het een buitengewoon ingewikkelde en samenhangende problematiek. Over aard en omvang heeft zijn bureau twee jaar geleden een wetenschappelijke en goed onderbouwde schatting gemaakt. Die schatting is van belang, omdat al jaren lang te zien valt dat de officiële registraties naar beneden denderen. Daardoor moet nu geconcludeerd worden dat slechts een zeer klein puntje van de ijsberg zichtbaar is (een tiende of een elfde van het geheel is slechts in beeld). Die schatting wijst op een omvang van tussen de 5000 en 7500 slachtoffers van mensenhandel per jaar. Slechts een kleine 700 komt in de officiële registratie naar voren. Dat heeft allerlei oorzaken, o.a. de onzekerheid over privacy. Die trend is zorgelijk voor alle vormen van hulpverlening, preventie en vervolging.

Het aandeel van seksuele uitbuiting is dominant in dit geheel. De Nederlandse seksuele uitbuiting met Nederlandse slachtoffers is in die schatting de meest voorkomende vorm van mensenhandel in Nederland. Een zorgwekkende ontwikkeling is verder dat het in toenemende mate om jonge slachtoffers en daders gaat. Hij schat in dat een derde van de slachtoffers/daders jonger is dan 22 jaar. Vier op de tien dames blijkt jonger te zijn dan 22/23 jaar. Een ernstige constatering! Het heeft ernstige traumatiserende gevolgen voor die jongeren.

Voorts is het zo dat er meer mannen als slachtoffer blijken te zijn. In de top vijf van nationaliteiten gaat het allereerst om Nederlandse slachtoffers, gevolgd door Oost-Europeanen en een prominent Afrikaans land is Nigeria. Kijkt men naar de niet-Nederlandse nationaliteit van slachtoffers, dan wordt de top drie gevormd door Afrikaanse landen.

Als richtinggevende noties wil hij graag het volgende meegeven ten behoeve van beleidsafwegingen en scenario's. Die scenario's, waar hij verder niet op in wil gaan, zouden zijns inziens in het kader moeten staan van een integrale benadering van de problematiek en de beheersbaarheid daarvan. 'Integraal' betekent een goed in balans zijnde, slachtoffergerichte aanpak van preventie tot en met hulpverlening, opvang, huisvesting, toekomstbeeld, vrijheid, respect rondom de positie van sekswerkers. Het gaat om een groep die ook recht heeft op rechtsbescherming, menswaardigheid, vrijheid van besluitvorming, vrijheid van instap, maar ook vrijheid van uitstap.

Het spiegelbeeld is de aanpak van de daders en zij die die daden faciliteren. Daar moet een vergelijkbare sluitende aanpak omheen zitten met een passend juridisch kader. Dit zijn bij elkaar nogal wat facetten om in ogenschouw te houden in termen van een grote, ingewikkelde, complexe, samenhangende vorm van checks and balances rondom die principes. Dus weerbaarheidsbevorde-

ring, preventie, opvang aan de kant van de sekswerkers en potentieel kwetsbare groepen, zijn belangrijke zaken.

Het gaat in toenemende mate om hybride vormen van kwetsbaarheid, waarbij de vraag aan de orde is of er al dan niet sprake is van vrije wil en of er toch min of meer expliciete vormen van dwang, misbruik, van omstandigheden, maar ook van geestelijke gesteldheid van mensen, aan de orde zijn.

Een andere tendens, die ook in de cijfers duidelijk aantoonbaar is, is de verschuiving van de zichtbare vormen van prostitutie, zoals die van achter een raam, naar minder zichtbare vormen. Daarbij vallen de vele varianten van online op. Dit brengt met name Amsterdam in een zeer interactief vaarwater waar het gaat om deze diensten, waarbij ook een grote verschuiving in het onzichtbare plaatsvindt. Daarmee dient rekening gehouden te worden wanneer het gaat om de vraag van beheersing en de wenselijkheid om met de mensen in contact te kunnen zijn. Het is duidelijk dat de onzichtbare groepen het meest kwetsbaar zijn voor de praktijken, die we niet willen.

Vragen vanuit de raad

De heer **CEDER** wil weten of, als de heer Bolhaar constateert dat 80% van de vrouwen in de raamprostitutie uit het buitenland komt, sprake is van een kwetsbare indicator. Of maakt dat voor bescherming niets uit?

De heer **BOLHAAR** denkt dat in den brede gezien er een geweldige taak ligt voor Amsterdam om greep op de problematiek te krijgen, dus om zicht op de slachtoffers te hebben, maar ook op diegenen die slachtoffers maken. Wie zijn dan de meest kwetsbaren? Hij is behoedzaam om te snel in stereotyperingen te stappen, ook waar het nationaliteit betreft, want beschermingsprincipes en die van menswaardigheid gelden voor iedereen. Vervolgens is het zaak om rekening te houden met een specifieke typologie. Het kan ook gaan om mensen die uit het buitenland komen met het idee hier een beter leven te kunnen leiden en niet in de gaten hebben waar ze hier in Nederland door misleiding in terechtgekomen zijn, maar wel met de gevoelde verplichting zitten hun familie in het thuisland te moeten onderhouden.

Kortom, hij is meer geneigd om vanuit de grondbeginselen tegen de problematiek aan te kijken.

De heer **WIJNANDS** hoorde de heer Bolhaar de integraliteit benadrukken waar het de beleidsvorming betreft. Hij begrijpt dat de heer Bolhaar zich daarbij niet wil uitspreken over specifieke scenario's, maar hij wil hem wel uitnodigen iets te zeggen over wat de gemeente zou moeten doen om in het lokale beleid en regelgeving dingen zodanig aan te passen dat de aanpak van mensenhandel een stapje verder gebracht wordt waar het gaat om de toekomst van prostitutie.

De heer **BOLHAAR** benadrukt dat het daarbij toch gaat om een vrij fijnmazig stelsel van checks and balances. Daarbij zou men kunnen beginnen bij een goed doordacht en goed opgebouwd juridisch kader. Een juridisch kader bestaat uit heel veel verschillende lagen. Vanuit het strafrecht, het bestuursrecht, het planologische, APV en het arbeidsrechtelijke gaat het om het tot stand brengen van evenwichtige verhoudingen en dat is een vrij aanzienlijke optelsom van facetten, waarmee een kader geschapen wordt dat handvaten moet bieden voor hetgeen iedereen wil. Dat is nodig om een vorm van rechtsbescherming voor potentiele slachtoffers te kunnen bieden, maar ook om vormen van rechtsonthouding mogelijk te kunnen maken. Verder gaat het om controle en toezicht. Dat zijn allemaal zaken, die een 'chassis' nodig hebben, dat goed doordacht moet zijn.

Hij denkt dat het ook heel erg van belang is om goed te kijken naar de positionering en de bescherming rondom de vrijheid en weerbaarheid van de sekswerkers en om die goed te funderen. Dan gaat het om een echte zelfstandigheid. Ook preventie is belangrijk, evenals de voor- en nazorg. Verder is het essentieel om goed te kijken naar een zodanig beheersbare fysieke omvang en schaalgrootte, dat datgene wat men wil handhaven, beschermen of inzichtelijk wil houden, een zekere

menselijke maat heeft. Waar het het internet en het online zijn betreft, is er veel meer expertise nodig, want het is duidelijk dat die sector weinig inzichtelijk is. Het zichthouden op jongeren kan in de sfeer van het internet makkelijk overlopen naar het terrein van seksueel geweld tegen kinderen.

Als het straks om de vormgeving gaat van ordentelijke arbeidsverhoudingen rondom sekswerk, dan is de rol en verantwoordelijkheid van de private sector een belangrijke. Wie zijn bijvoorbeeld degenen die er straks voor moeten zorgen dat er toch op een ordentelijke manier leningen worden verstrekt of dat er huisvesting wordt geboden? Dat moet niet leiden tot een volgende vorm van afhankelijkheid.

Verder dient de gemeente duidelijk te hebben welke elementen men wil gebruiken om te monitoren of men op de goede weg is. Hij denkt dat de gemeente nu de kans heeft om de feiten op orde te krijgen en hij acht het tot zijn taak de gemeente daar desgewenst bij van dienst te zijn.

De heer **BOOMSMA** erkent dat de gemeente een verantwoordelijkheid heeft in het monitoren en evalueren van de effecten van het beleid. Hij hoort graag of de heer Bolhaar ideeën heeft hoe de gemeente daar in de komende tijd stappen in zou kunnen zetten.

De heer **BOLHAAR** denkt dat het de moeite waard zou zijn om met een aantal deskundigen daar eens de nodige aandacht aan te besteden. Hij denkt dat er een uitdaging ligt voor Amsterdam als hoofdstad van het land om op dit gebied wat richtinggevende ontwikkelingen tot stand te brengen. Duidelijk is dat men nog veel te weinig weet van de problematiek, die groot en groeiende is.

Belangrijk is om meer zicht te krijgen op diegenen die het meest kwetsbaar zijn. Daarnaast zijn er de demografische aspecten en de karakteristieken van de huidige slachtoffers. Hij denkt dat het goed is om daar met elkaar eens wat nadere gedachten over te ontwikkelen.

De heer **BOUTKAN** wil voortborduren op het aspect ‘online’. Hij begrijpt dat de heer Bolhaar de gemeente oproept meer te doen om zicht te krijgen op dit aspect. Dan is de vraag hoe dat te realiseren valt.

De **VOORZITTER** sluit hiermee dit onderdeel af.

11. VTH (Vergunningen, Toezicht en Handhaving van stadsdeel Centrum)
De heer [redacted] (Hoofd team VTH)
[redacted] (VHT)

De heer [redacted] geeft aan volop bezig te zijn met de Amsterdamse APV en de regels rond prostitutie. Die regels zijn in 2012 ingrijpend gewijzigd. Daarbij is de verantwoordelijkheid naar de exploitant verlegd met alle verplichtingen die daaraan verbonden zijn. Zo is er de plicht tot het voorkomen van misstanden, het bevorderen van de gezondheid en vrijheid. Zijn afdeling controleert die regels en constateert daarbij heel weinig overtredingen op de wallen. De exploitanten zijn transparanter geworden. Zij hebben hun verantwoordelijkheid genomen.

Dit alles zegt echter niet alles voor de prostitutie op de wallen, want de dagelijkse gang van zaken in het prostitutiebedrijf blijft daarbij buiten zicht. Wel blijkt dat de regels rond de bescherming van privacy de mogelijkheden van zijn afdeling beperken. Er is ook sprake van veel wantrouwen, waardoor het ook moeilijk is om gegevens van mensen te verzamelen.

De afhankelijkheid van de sekswerkers op de wallen is nog steeds heel erg groot. Door de APV is er wel een aantal dingen verbeterd. Sekswerkers hebben behoefte aan vaste kaders. Ze willen werken tussen collega’s die ze kennen; ze willen vaste klanten. Exploitanten willen tegemoetkomen aan die wens, maar daar zijn stringente voorwaarden aan verbonden met betrekking tot de arbeidsomstandigheden van de sekswerkers, zoals de shifts en het aantal dagen dat gewerkt mag worden, het doorbetalen bij ziekte etc. Er is cameratoezicht op de wallen, waardoor exploitanten kunnen zien wat er gebeurt, maar zien ook of de gemeente of de politie langskomen. Verder is bekend dat sekswerkers de verplichting krijgen opgelegd door de exploitant om verslag uit te komen brengen wan-

neer zij een gesprek hebben gehad met de gemeente, politie of hulpverlening. Dus een heel vrije setting is het niet. Er worden veel klachten gehoord, die moeilijk te verifiëren zijn.

Er is een kleine kring van exploitanten op de wallen met daarom heen een kleine kring van dienstverleners, zoals boekhouders. Verder is er sprake van een zekere mate van afhankelijkheid bij de exploitanten zelf, namelijk die van de pandeigenaar/verhuurder. Het is voorgekomen dat een bedrijf wordt overgenomen door mensen die geen ervaring hebben met het leiden van een bedrijf en ramen gaan verhuren tegen enorm hoge prijzen. Exploitanten nemen soms enorme risico's, waarbij het soms gaat om weinig zakelijk overeenkomsten. Eigenaren van panden bemoeien zich soms met de bedrijfsvoering of de administratie van de exploitant. Dit alles geldt echter niet voor ieder prostitutiebedrijf. Het zijn algemene waarnemen van zaken die zich op de wallen voordoen.

Vragen vanuit de raad

De heer **BOOMSMA** hoort de heer Kemper zeggen dat er in veel gevallen geen sprake is van een zakelijke overeenkomst. Wat is er dan aan de hand? Gaat het dan om witwassen?

De heer [redacted] moet het antwoord op die vraag schuldig blijven. Hij ziet dat mensen een bedrijf overnemen, een vergunning aanvragen en dan blijkt pas jaren later hoe een en ander precies zit. Hij kan daar niet precies de vinger op leggen. Het is echter een opvallend iets op de wallen.

Mevrouw **ROOSMA** wil weten of er naar de mening van de heer Kemper zaken zijn die in de APV zouden kunnen worden aangepast waar het de afhankelijkheid van de sekswerker tegenover de exploitant betreft.

De heer **KEMPER** weet dat niet direct. De eisen met betrekking tot de privacy kan de APV niet veranderen. Dat kan alleen de landelijke wetgever. Met betrekking tot de illegale branche zou hij wel over wat meer instrumenten willen beschikken. Het runnen van een illegaal escortbedrijf is bijvoorbeeld niet strafbaar. Verder is het internet een makkelijk platform voor advertenties en het leggen van contacten. De bedrijven van die websites zijn niet aansprakelijk, terwijl ze deze sector wel faciliteren.

De heer **CEDER** hoorde van de sekswerkers dat het moeilijk is om onafhankelijk te werken. Het is dus moeilijk om niet afhankelijk te zijn van een exploitant. Doordat de werkers geen eigen pand kunnen betalen, zijn zij altijd afhankelijk van een exploitant. Of ziet de heer Kemper toch andere mogelijkheden in Amsterdam?

De heer [redacted] vraagt zich af of een dergelijke sekswerker volgens de wet afhankelijk is. Hij denkt dat de APV best goed in elkaar zit. Hij vraagt zich af of wetgeving het eerste is waaraan gedacht moet worden.

De heer **CEDER** vraagt zich af dat als het niet aan de wetgever ligt, hoe het dan komt dat een vrouw niet onafhankelijk van een exploitant kan werken.

De heer [redacted] zegt hierop geen antwoord te hebben.

De heer **BOLHAAR** wijst erop dat het hier gaat om een stelsel van vraag en aanbod en om een verdienmechanisme. Als men de keuzevrijheid wil bevorderen met behulp van wetgeving dan zal er eerst gekeken moeten worden naar de reeds bestaande reguliere vormen van geldverstrekking, arbeidsverhoudingen, huisvesting e.d. Als die ontbreken dan zal het altijd zo zijn dat een sekswerker in handen wordt gedreven van de verkeerde facilitators. Daarbij komt het feit dat ook geconstateerd moet worden dat de ene sekswerker of slachtoffer de andere niet is. Er kunnen dan voor de betrok-

kene overwegingen spelen, waardoor deze besluit het toch allemaal maar stil te houden, omdat het alternatief nog slechter is dat zijn of haar huidige situatie.

De vraag is dus niet makkelijk te beantwoorden en hangt af van de condities, die gecreëerd kunnen worden om het wel zo normaal, transparant en zakelijk mogelijk te houden.

De heer [redacted] wijst erop dat er in Amsterdam schaarste gecreëerd is. Er is een beperkt aantal plekken waar constitutie mogelijk is. Te zien valt dat de branche moeizaam vernieuwt, want daar heerst een enorme weerstand tegen verandering. Tegen iedere nieuw opgelegde verplichting of gewijzigde vergunning wordt altijd geprocedeerd! Hij denkt dat het belangrijk is om in geval van nieuwelingen in de prostitutiebranche positieve veranderingen te bewerkstelligen.

De heer **BOUTKAN** vraagt de heer Kemper aan te geven wat de gemeente dan wenselijk ziet voor vernieuwing.

De heer [redacted] vindt het moeilijk om iets over de scenario's te zeggen. Iets dat het overdenken waard is, is meer ruimte voor prostitutie beschikbaar te stellen. Daar zitten allerlei voor- en nadelen aan, maar hij denkt dat het noodzakelijk is om uit die reeds tientallen jaren gestolde situatie te komen, waarin een beperkt aantal prostitutieramen in handen is van een beperkt aantal exploitanten, die weer verbonden zijn aan een beperkt aantal vastgoedeigenaren.

Mevrouw [redacted] denkt dat de heer Kemper gelijk heeft. Op het moment namelijk dat er te weinig ramen zijn en er iets gebeurt in een bedrijf, dan kan je je afvragen waarom de sekswerker niet elders gaat werken. Dat gebeurt niet, omdat er niet genoeg plekken zijn. Meer plekken geeft de vrouwen ook een betere positie om te onderhandelen. Nu blijven de vrouwen afhankelijk, omdat er met name in de nacht te weinig werkplekken zijn.

12. Verder vragen / Discussie

Mevrouw **ROOSMA** wil weten of het dan specifiek om meer raamprostitutie gaat of ook om meer andere vormen van prostitutie.

Mevrouw [redacted] is van mening dat hoe meer varianten er zijn, hoe beter het is. het zijn niet alleen de ramen. Er zijn ook mannen en transgenders die graag achter een raam werken, maar er kan ook gedacht worden aan escort, een Love Hotel, een soort bedrijvenruimte elders. Het is goed om ook daarnaar te kijken en en-en te doen. Hoe meer mogelijkheden de sekswerkers hebben, hoe onafhankelijker ze worden van dat kleine gebied.

Mevrouw [redacted] wijst erop dat nu vooral het verschil gezien wordt tussen de grote en de kleinere exploitanten. De grote exploitanten hebben ontzettend veel macht, en hebben geen oog voor menselijke aspecten, en zijn vooral bezig de omzet zo veel mogelijk te vergroten. De kleine exploitanten worden opgeslokt door de grote exploitanten. Er zou bijvoorbeeld ook een maximum gesteld kunnen worden aan het aantal ramen per exploitant. Het moet voor sekswerkers makkelijker gemaakt worden om van exploitant te veranderen. In de APV is geen maximering van het aantal ramen opgenomen.

De heer **ZUURMOND** heeft in de gesprekken die hij gevoerd heeft gezien dat de regels voor exploitanten beperkt waren, maar erg op de sekswerker waren gericht. Er zijn eigenaren van panden en die zetten exploitanten in. Voor die eigenaren bestaat helemaal geen regulering. Die exploitanten zijn best wel inruilbaar vanuit de eigenaar geredeneerd. Op die exploitanten wordt daardoor een enorme druk gelegd om productie te draaien. Gaat die exploitant de mist in, dan zijn er voor hem tien anderen! Er worden weinig kwaliteitseisen aan de exploitant gesteld. Ook aan de eigenaren zouden eisen gesteld kunnen worden.

De heer **BOUTKAN** meent dat er met betrekking tot de exploitant wel eisen met betrekking tot de bedrijfsvoering worden gesteld en tot de kwaliteit daarvan.

De heer **ZUURMOND** meent dat de kwaliteitseisen met betrekking tot de administratie iets anders is dan het vak. Er zouden kwaliteitseisen gesteld kunnen worden betreffende het kunnen herkennen van mensenhandel. Dat soort eisen is toch vrij beperkt. Er zou een soort HBO-opleiding geëist kunnen worden.

De heer **CEDER** heeft reeds eerder gewezen op de mogelijkheid dat de exploitant moet toetsen op mogelijke mensenhandel. Het zou misschien ook op een andere manier kunnen. Zijn er aanwezigen, die dat een goed idee vinden? Is men tevreden met de huidige APV-regels of zouden die herzien moeten worden?

Mevrouw **DE KLERK** vindt dat de heer Zuurmond een punt heeft. Er wordt een taak gelegd aan de kant van de exploitanten, waarbij het niet gaat om hygiëne e.d., maar om de mensen die er werken. Een soort intake en beoordeling van signalen van mensenhandel zou het eisen stellen aan de exploitant kunnen rechtvaardigen.

Mevrouw [redacted] weet uit de praktijk dat exploitanten in geval van het opleggen van dat soort eisen aangeven intellectueel helemaal niet aan dat soort eisen te kunnen voldoen. Ze zijn al blij dat ze een zwemdiploma hebben! Het is dus de vraag of dat idee in de praktijk haalbaar/realistisch is.

De heer **ZUURMOND** heeft met een aantal exploitanten daarover gesproken en die gaven aan dat zij het niet correct vinden als zij een dergelijke intake zouden moeten doen. Los van de vraag of ze voldoende gekwalificeerd zijn om dat soort dingen te kunnen constateren, zeggen ze dat het niet helpt om te trachten dergelijke misstanden in de intake boven water te kunnen krijgen. Voor de sekswerker zou het betekenen dat zij bij iedere exploitant opnieuw door die intake zou moeten. Dus die intake is gewoon niet effectief. Het is ook een administratieve last. Op dit moment wordt gezegd dat voor het regelen van deze kwestie gewacht wordt op de nationale regelgeving, maar dat kan nog wel even duren. Bovendien is het de vraag of daar nog wel op gewacht moet worden.

Mevrouw [redacted] wijst erop dat de intake nu bij de exploitant is gelegd. De gemeente heeft daar heel veel in geïnvesteerd. Een intake is natuurlijk een momentopname. Daarom is het van belang dat de exploitant zich daarna als een soort toezichthouder opstelt. Zij stelt nadrukkelijk dat het een verkeerd beeld is bij exploitanten dat als zij niet goed voldoen aan die intakeplicht hun vergunning meteen verliezen. Dat is per se niet zo! Er is nog geen enkele vergunning ingetrokken. Er wordt altijd gekeken naar de vraag of het verwijtbaar is. Een exploitant heeft ook contact met andere exploitanten en kan daarom best een goed inzicht krijgen of er iets aan de hand zou kunnen zijn. Zij kunnen ook altijd de politie bellen.

De heer [redacted] is van mening dat dat alles niet bijdraagt aan de kwaliteit van de intake. Hij heeft gehoord dat die intake uit standaardvragen bestaat, die makkelijk in te studeren zijn. Daarmee kan men geen mensenhandel ondervangen of ontdekken.

Mevrouw [redacted] is het daarmee eens. Er is echter altijd benadrukt dat die intake niet aan de hand van een vragenlijstje gedaan moet worden. Er moet een gesprek gevoerd worden met iemand. Op het moment dat er iets aan de hand lijkt te zijn, moet er doorgevraagd worden. Bovendien bleek zo'n lijstje van standaardvragen al snel bekend bij de sekswerkers, die daardoor van te voren de gewenste beantwoording gaan instuderen. Het gaat om het voeren van een gesprek en het toetsen aan gegevens die van elders of op andere momenten verkregen zijn.

De heer **ZUURMOND** wijst erop dat het niet langer mogelijk is om sekswerkers te kunnen volgen als ze van de ene naar de andere exploitant gaan. Die mogelijkheid heeft de gemeente ooit uit handen gegeven. Misschien moet er een onafhankelijke instantie in het leven geroepen worden, die een vergunning heeft om dat te doen.

De heer [redacted] vraagt naar het belang om die ontwikkelingsgeschiedenis van sekswerkers te willen ontdekken, want dat kan ook een beweging in het leven roepen waarbij de tegenpartij gaat voorkomen dat dat soort gegevens geregistreerd wordt.

Mevrouw [redacted] wijst op de pilot rond het melden van misstanden. In dat kader worden ook gesprekken gevoerd met exploitanten om te kijken waarom er zo weinig wordt gemeld. Daarbij is tot nu toe gebleken dat de exploitanten een enorme behoefte hebben om dergelijke gesprekken te voeren. Dat is belangrijk om ook weer het vertrouwen te herstellen dat ze geen ellende krijgen op het moment dat zij misstanden melden. Zij denkt daarom dat de investering van de afgelopen periode heel leerzaam is geweest en dat die ontwikkeling moet worden doorgezet, waardoor de gewenste kennis wel bij de exploitanten vandaan gehaald kan worden.

De heer **BOUTKAN** komt terug op het punt van online. Bovendien zou hij het op prijs stellen als men ook in zou gaat op de vraag hoe een zo veilig en gezond mogelijke situatie voor sekswerkers kan worden gecreëerd, met daarnaast de vraag hoe men aankijkt tegen de Amsterdamse wallen als toeristische attractie met alle problemen van dien.

De heer **ZUURMOND** wijst op Schiphol dat op een gegeven moment zijn idee wereldwijd is gaan verkopen. Dat zou men ook kunnen doen met de manier waarop er in Amsterdam omgegaan wordt met sekswerkers. Dan gaat het om zaken als de relatieve veiligheid e.d. Dat is toch een mooi model dat aan andere landen verkocht kan worden. Daarmee kan tenslotte de aantrekkingskracht van Amsterdam voor dit soort werk gereduceerd worden, omdat Amsterdam niet meer de enige stad is waarop er op die manier mee omgegaan wordt.

De heer **BOUTKAN** wijst op de rol van Buitenlandse Zaken en ambassades waar het gaat om de rechten van lhbt'ers. Dat wordt ook getracht op heel veel plekken te promoten. Dus dat is een interessante gedachte van de heer Zuurmond.

De heer [redacted] denkt dat het wel degelijk uitmaakt als men expliciet formuleert dat Amsterdam hoe dan ook een uitbuitingsvrije stad wil zijn. Dat geldt voor iedere kwetsbare sector. Dus ook voor deze sector waar men de uitgangspunten van vrijheid en gelijkwaardigheid optimaal gehanteerd wil zien. Als dat een richtinggevend element is, dan volgen daar vanzelfsprekend niet minder ingewikkelde, maar toch wel een aantal voor de hand liggende aspecten in termen van checks and balances in de richting van omvang en verhoudingen en ook alle vormen van normalisering, hulpverlening en duurzame vertrouwensverhoudingen.

De heer **CEDER** wil van mevrouw [redacted] weten of zij sekswerkers met mentale of psychische problemen meemaakt. Dat hoeven niet per se slachtoffers van mensenhandel te zijn. Kan zij iets zeggen over de mentale weerbaarheid van sekswerkers nadat zij uit de wereld van deze branche zijn gestapt.

Mevrouw [redacted] stelt dat als het in Amsterdam gaat om 5000 sekswerkers, dan komen 3000 daarvan in aanraking met zorg, waarvan er dan zo'n 300 bekend zijn bij maatschappelijk werk en waarvan een deel mentale problemen hebben. Soms gaat het dan om sekswerkers die hele nare dingen hebben meegemaakt, maar dat hoeft niet. Sekswerkers die slachtoffer zijn ziet zij in haar praktijk van P&G. Zij ziet ook heel veel sekswerkers niet, omdat die geen hulpvraag hebben.

De heer **CEDER** komt terug op de discussie rond de APV en de exploitant. Hij constateert dat de gemeente Amsterdam geen goede filter heeft ingebouwd waar het gaat om de eerste toetreding tot de raamprostitutie en de constatering of er sprake is van mensenhandel. Hij hoort graag een reactie op zijn constatering.

De heer [redacted] heeft de ervaring dat door de gevoerde gesprekken met exploitanten, de kwaliteit van die intake wel is toegenomen. Zijn conclusie is dat dat allemaal vrij goed geregeld is en dat de mensen die men wil helpen op andere plekken gezocht moeten worden. De sekswerkers die men wil helpen zitten niet achter een raam. Dat betekent niet dat de zorg rond de raamprostitutie losgelaten moet worden, maar men zal zich vooral ook op andere plekken moeten concentreren.

De heer [redacted] denkt niet dat het mogelijk om ooit een systeem in te richten dat mensenhandel volledig uitsluit. Hetzelfde geldt voor seksuele uitbuiting. Als wij naar onze westerse maatstaven iets kwalificeren als uitbuiting, dan wordt dat door slachtoffers niet meteen ook zo gezien. Het gaat om een ingewikkeld samenspel om juist op zo veel mogelijk punten (met name zichtbaarheid, vindbaarheid en de vertrouwensrelatie) met alle betrokken partijen gezamenlijk op te trekken.

Mevrouw [redacted] haakt aan op het punt van de heer Bolhaar betreffende de uitbuitingsvrije stad. Te zien valt dat een substantieel aantal hotelkamers in Amsterdam wordt gebruikt voor seksuele uitbuiting van niet vergunde prostitués. Daar verblijven ook heel veel jongeren. Daaruit komen veel signalen voort van misbruik van uitermate kwetsbare personen, die vanuit bijvoorbeeld beschermde woonomgevingen daar een weekend helemaal losgaan. Dat gebeurt allemaal onder het toeziend oog van de managers in de hotels. Het zou handig zijn om te bekijken of er vanuit de gemeente regels gesteld kunnen worden en dat dat meegenomen wordt in de vergunningen. Die jongeren vallen heel moeilijk in beeld te krijgen, maar die zijn er wel degelijk.

De **VOORZITTER** benadrukt dat burgemeester Halsema zich hier grote zorgen over maakt. We zouden moeten bekijken wat we hier met zijn allen aan zouden kunnen doen.

De heer [redacted] sluit aan op mevrouw De Klerk en denkt dat ook goed is om mee te nemen het vergunde prostitutiebeleid hernieuwd onder de loep te nemen. Verder gaat het om de vraag welke vrijheid de sekswerkers hebben in hun keuzes en wat de condities zijn waaronder zij ramen kunnen huren en als ze ziek zijn etc. Wat zou er nog aangepast kunnen worden om de vergunde sector aantrekkelijker te maken voor de sekswerkers die er nu voor kiezen om onvergund te werken.

De heer [redacted] wijst erop dat het bijna de hele avond over dames is gegaan. Hij maakt zich ook grote zorgen over de mannenprostitutie. Die vorm van prostitutie is louter illegaal.

De heer [redacted] komt terug op de vraag van de heer Ceder. Hij denkt dat er in Amsterdam een systeem van intakegesprekken bestaat dat voorkomt dat er heel kwetsbare sekswerkers achter de ramen terechtkomen. Hij denkt dat er een aantal exploitanten is die heel goede intakegesprekken voeren. Dat er mensen zijn die er een potje van maken, betekent nog niet dat het systeem slecht is.

De **VOORZITTER** denkt dat er verschillende visies en meningen zijn betreffende de intake. Zij meent te kunnen concluderen dat de exploitant toch wel een zekere verantwoordelijkheid draagt en dat het goed is dat deze daarop aangesproken wordt. Dat vergt een goed en regelmatig gesprek.

Zij sluit hierbij deze bijeenkomst en dankt eenieder voor zijn of haar bijdrage.

Eind van de sessie 23.00 uur